

Bruksela, dnia 3.7.2014 r.
COM(2014) 444 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**dotyczące wykonania decyzji nr 1297/2008/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia
16 grudnia 2008 r. w sprawie programu modernizacji europejskiej statystyki
przedsiębiorstw i handlu (MEETS)**

1. WPROWADZENIE

Niniejsze sprawozdanie jest czwartym i końcowym sprawozdaniem z wdrażania programu modernizacji europejskiej statystyki przedsiębiorstw i handlu (MEETS).

W decyzji¹ w sprawie uruchomienia tego programu z grudnia 2008 r. stwierdzono, że Komisja „w terminie do dnia 31 grudnia 2010 r., a następnie co roku do 2013 r., (...) składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z wdrażania programu MEETS”. W decyzji określono również, że „w terminie do dnia 31 lipca 2014 r. Komisja złoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie końcowe z realizacji programu MEETS. W świetle wydatków poniesionych przez Wspólnotę istnieje wymóg, by sprawozdanie zawierało ocenę korzyści, jakie te działania przynoszą Wspólnocie, państwom członkowskim oraz dostawczycielom i użytkownikom informacji statystycznych. Ma to na celu określenie dziedzin, w których można dokonać ulepszeń.

Dotychczas opublikowano trzy sprawozdania obejmujące roczne programy prac na lata 2009 i 2010, 2011 oraz 2012. W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono ocenę końcową wdrażania programu MEETS. Bardziej szczegółowe informacje dotyczące wyników programu MEETS są dostępne na stronach internetowych Eurostatu², na poświęconej temu tematowi stronie głównej, pod hasłem „Statistics Explained”.

Wszystkie działania programu MEETS są zgodne ze strategią określoną w komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 sierpnia 2009 r. w sprawie metod tworzenia statystyk UE: wizji dla następnej dekady³.

Strukturę programu MEETS opracowano w oparciu o cztery główne cele, z których każdy obejmuje szereg projektów.

1) **„Przegląd priorytetów i opracowanie docelowych zestawów wskaźników dla nowych obszarów”** – rozpoznanie nowych obszarów i podjęcie decyzji w kwestii, które nowe obszary należy opisać, oraz dokonanie przeglądu starych wymogów.

2) **„Wypracowanie uproszczonych ram dla statystyki przedsiębiorstw”** – integracja zróżnicowanych obszarów statystyki dotyczącej przedsiębiorstw, w tym koordynacja aktów prawnych, harmonizacja metodyk, łączenie i harmonizowanie klasyfikacji statystycznej i rejestrów przedsiębiorstw z powiązаныmi źródłami, włączanie grup wielonarodowych i gromadzenie ich danych.

3) **„Wspomaganie wdrażania bardziej skutecznych sposobów opracowywania statystyki przedsiębiorstw i handlu”** – skuteczniejsze wykorzystanie danych już dostępnych poprzez integrowanie zgromadzonych danych w ramach jednego systemu lub poprzez łączenie danych

¹ Zgodnie z warunkami określonymi w art. 6 decyzji nr 1297/2008/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie programu modernizacji europejskiej statystyki przedsiębiorstw i handlu (MEETS).

² http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/MEETS_programme

³ COM(2009) 404.

jednostkowych, zwiększone wykorzystanie danych administracyjnych i wykorzystanie zharmonizowanych standardów rachunkowości.

4) „Unowocześnienie Intrastatu” – podniesienie jakości uproszczonego system Intrastat poprzez pracę nad harmonizacją metod, usprawnianie wykorzystania danych administracyjnych i poprawa w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT)⁴.

2. WDROŻENIE CELÓW I DZIAŁAŃ W LATACH 2009–2013

2.1. Poziom zaangażowania i finansowanie

Do końca 2013 r. zakończono większość projektów i przedstawiono większość wyników. W latach 2009–2013 program MEETS zapewnił finansowanie w kwocie 42,5 mln EUR na wsparcie rozwoju w obrębie szeregu obszarów statystyki związanych z przedsiębiorstwami i handlem. Poziom realizacji środków operacyjnych MEETS wyniósł w tym okresie 87 %⁵.

Sieci współpracy ESS, sieci Europejskiego Systemu Statystycznego („sieci ESS”), były głównym środkiem realizacji celów programu. Sieci ESS są sposobem na rozwijanie nowych projektów w przypadku, gdy kilku zainteresowanych daną dziedziną członków ESS prowadzi aktywną współpracę w zakresie realizacji wspólnych zadań, a następnie rozpowszechnia wyniki wśród członków nieuczestniczących w tej współpracy. Ten sposób pracy ma swoje dobre strony z uwagi na wykorzystanie efektu synergii, oszczędzanie kosztów oraz wymianę najlepszych praktyk przy jednoczesnym wypracowywaniu konkretnych działań, które są korzystne dla ESS jako całości. Ogółem w ciągu pięciu lat trwania programu 23 spośród 32 członków ESS wzięło udział w co najmniej jednej sieci ESS finansowanej przez MEETS.

Zapewniono także środki finansowe na indywidualne umowy w sprawie przyznania dotacji zawierane z krajowymi urzędami statystycznymi i na szereg określonych badań zewnętrznych przeprowadzanych przez wykonawców. Eurostat i krajowe urzędy statystyczne przygotowały inne projekty bez specjalnego finansowania. W ramach wsparcia przy wdrażaniu programu część finansowania przeznaczono również na wsparcie techniczne i administracyjne, np. na organizację warsztatów i stworzenie grupy zadaniowej ekspertów krajowych. W sumie sfinansowano 93 roczne działania. Dotacje – czy to za pośrednictwem sieci ESS, czy też w formie dotacji indywidualnych – były najczęściej stosowanym instrumentem finansowania działań (około 90 % środków operacyjnych). Do końca 2013 r. 28 spośród 32 członków ESS skorzystało z co najmniej jednej z dotacji indywidualnych programu MEETS.

2.2. Cel 1: Przegląd priorytetów i opracowanie docelowych zestawów wskaźników dla nowych obszarów

Rozpoznanie obszarów o mniejszym znaczeniu

⁴ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/MEETS_programme

⁵ W tym transfery wewnętrzne. Eurostat wspominał w rocznym sprawozdaniu z działalności za 2010 r. wyjątek w odniesieniu do wykorzystania środków MEETS w budżecie na rok 2010. Wyjątek ten został wzięty pod uwagę przy obliczaniu poziom wykonania płatności ze środków operacyjnych MEETS przez pierwsze dwa lata.

W 2009 r. zlecono zewnętrzne badanie w celu oceny aktów prawnych z dziedziny statystyki, które uznano za wymagające rewizji. W badaniu wykazano znaczny stopień spójności pojęć i definicji w obrębie blisko ze sobą powiązanych obszarów, zidentyfikowano jednak również pewne możliwe samodzielne projekty i szereg niespójności.

Wyniki te stały się podstawą pracy „sieci ESS zajmującej się spójnością koncepcji i metod statystyki dla przedsiębiorstw i handlu” (cel 2).

W 2010 r. Komitet ds. Europejskiego Systemu Statystycznego przyjął nowe podejście strategiczne. Obszary o mniejszym znaczeniu dla statystyki dotyczącej przedsiębiorstw i handlu zostały rozpoznane w ramach corocznego przeglądu strategicznego priorytetów Eurostatu. W związku z tym działanie „Rozpoznanie obszarów o mniejszym znaczeniu” usunięto z zakresu programu MEETS. W ramach szerszej dyskusji nad tak zwanymi priorytetami negatywnymi w obrębie ESS w wyniku przeglądu przeprowadzonego w 2010 r., dokonano optymalizacji programu MEETS i połączono szereg działań.

Rozwój nowych obszarów (grupy przedsiębiorstw, globalizacja, przedsiębiorczość)

W wyniku niektórych badań przeprowadzonych na początku funkcjonowania programu MEETS opracowano zalecenia w odniesieniu do najlepszych metod gromadzenia danych w obszarze statystyki dotyczącej grup przedsiębiorstw i globalizacji gospodarczej.

W następstwie działań usprawniających program MEETS dalsze prace metodologiczne i organizacja pilotażowego gromadzenia danych zostały przejęte przez „sieć ESS zajmującą się tworzeniem profili dużych wielonarodowych grup przedsiębiorstw o złożonej strukturze” i przez „sieć ESS zajmującą się mierzaniem globalnych łańcuchów wartości”.

We współpracy z OECD rozwijano wspólny Program Wskaźników Przedsiębiorczości, aby wspierać politykę związaną z przedsiębiorczością przy pomocy wskaźników określających obszary „dostępu do finansowania”, „badania i rozwoju”, „innowacji i technologii”, „zdolności/umiejętności” oraz „kultury przedsiębiorczości”.

Obecnie w fazie rozwoju jest proces włączania obowiązkowych wskaźników odnoszących się do innowacyjnych przedsiębiorstw wysokiego wzrostu w ramy prawne demografii przedsiębiorstw będących pracodawcami.

2.3. Cel 2: Wypracowanie uproszczonych ram dla statystyki przedsiębiorstw

Integrowanie koncepcji i metod w obrębie ram prawnych

Statystyka dotycząca przedsiębiorstw sporządzana jest zgodnie z prawodawstwem Unii, które rozwijało się przez wiele lat i niekoniecznie jest spójne pod względem koncepcji, zakresu stosowania, definicji, metodyki itp. Sieć ESS zajmująca się spójnością zbadała możliwy brak spójności koncepcji i metod statystyki dla przedsiębiorstw i handlu.

W celu egzekwowania jednolitego wdrażania programu sieć ESS przedstawiła wnioski zawierające zmienione robocze definicje jednostek statystycznych: „przedsiębiorstwo”, „grupa przedsiębiorstw”, „rodzaj działalności” i „lokalna jednostka rodzaju działalności” oraz

zasady operacyjne i model gromadzenia danych. Wnioski te są obecnie dopracowywane przez grupę zadaniową ds. jednostek statystycznych powołaną przez Eurostat w 2013 r.

Ponadto Eurostat i państwa członkowskie rozpoczęły prace nad zbadaniem wpływu wdrażania zmienionych definicji przedsiębiorstw w ramach statystyk dotyczących przedsiębiorstw. Wpływ zmienionych definicji i metodyk zostanie poddany dalszym badaniom w 2014 r. oraz w następnych latach, aby w przypadku pozytywnych wyników badań zostały one wdrożone.

Do innych wyników sieci ESS należą zalecenia, aby metodę klasyfikacji jednostek statystycznych stosowano w porównywalny sposób w obrębie wszystkich dziedzin statystyki i według porównywalnego podziału, podobnie jak metodykę odnoszącą się do populacji w statystykach dotyczących przedsiębiorstw. Ponadto sieć ESS przedstawiła zalecenia odnoszące się do systemu zmiennych o spójnej i standardowej terminologii oraz wspólne definicje odnoszące się do wszystkich dziedzin wraz z notami wyjaśniającymi.

Wyniki te wzbogacą rozporządzenie ramowe włączające statystyki dotyczące przedsiębiorstw, co przyczyni się do uproszczenia i zharmonizowania obowiązujących przepisów.

Rozwój statystyki grup przedsiębiorstw

Celem rejestru EuroGroups⁶ było zapewnienie ram spójnego i skoordynowanego badania w celu uzyskiwania wysokiej jakości danych statystycznych mierzących globalizację, głównie w odniesieniu do statystyk dotyczących zagranicznych podmiotów zależnych i do bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

W 2009 r. sieć ESS do spraw metodologii rejestru EuroGroups utworzyła rejestr EuroGroups wersję 1.0 i sieć organizacyjną do celów wymiany danych między Eurostatem a członkami ESS. Dobierana przez EuroGroups roczna populacja objęta operatem badania zwiększona została z 5000 posiadających interesy w UE największych wielonarodowych grup przedsiębiorstw (MNE) w latach 2009 i 2010, do 10 000 wielonarodowych grup przedsiębiorstw w roku 2011. W 2012 r. EuroGroups 1.0 został częściowo uaktualniony do wersji 2.0, co poprawiło skuteczność, terminowość i spójność wyników. W 2012 r. włączono do rejestru krajowe banki centralne. Korzystanie z rejestru EuroGroups 2.0 wymaga od producentów i użytkowników wirtualnego dostępu do ESS, w związku z czym rejestr ten musi funkcjonować w zabezpieczonym środowisku. W związku z opóźnieniami w projekcie dotyczącym zabezpieczonej infrastruktury do celów dostępu do poufnych danych (SICON) w 2013 r. rejestr EuroGroups 2.0 nie funkcjonował jeszcze w pełni, chociaż ukończone zostały już prace metodologiczne.

Wdrażanie rejestru EuroGroups na szczeblu krajowym współfinansowano w ramach umów w sprawie przyznania dotacji indywidualnych.

⁶ Podstawę prawną stanowi rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 177/2008 z dnia 20 lutego 2008 r. ustanawiające wspólne ramy dla rejestrów przedsiębiorstw do celów statystycznych i uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 2186/93. Dz.U. L 61 z 5.3.2008, s. 6.

Sieć ESS zajmującą się tworzeniem profili dużych wielonarodowych grup przedsiębiorstw o złożonej strukturze opracowała metodykę i wytyczne. Sieć ESS zaangażowała również członków ESS, którzy nie uczestniczyli w sieci ESS zajmującej się testowaniem metod operacyjnych w odniesieniu do modelu profilowania oraz zapewniła szkolenia i pomoc w tym celu. Eurostat opracowuje interaktywne narzędzie profilujące, aby ułatwić wymianę danych między członkami ESS przy jednoczesnym poszanowaniu zasad poufności. Ta sieć ESS prowadziła ścisłą współpracę z siecią ESS zajmującą się spójnością w opracowywaniu zmienionych definicji przedsiębiorstwa i zasad operacyjnych.

Przeprowadzanie badań unijnych zmierzających do zminimalizowania obciążenia przedsiębiorstw

Schematy doboru prób stosowanych w UE mają na celu dostarczenie wiarygodnych agregatów UE opartych na próbach z określonych państw członkowskich w odniesieniu do danych statystycznych, dla których agregaty UE zaspokajają potrzeby użytkowników. Niektóre metodyki odnoszące się do schematów doboru próby stosowanych w UE opracowano w odniesieniu do wybranych dziedzin statystyk dotyczących przedsiębiorstw, takich jak działania związane z przestrzenią kosmiczną, np. transport kosmiczny, statystyki strukturalne dotyczące przedsiębiorstw zatrudniających 250–499 pracowników, zewnętrzne statystyki dotyczące zagranicznych podmiotów zależnych, inwestycje i wydatki związane z ICT oraz statystyki dotyczące kultury. Z uwagi na niewielki odzew na zaproszenie do składania wniosków konieczne było anulowanie pilotażowego gromadzenia danych dotyczących działań związanych z przestrzenią kosmiczną i statystyk strukturalnych dotyczących przedsiębiorstw zatrudniających 250–499 pracowników, które miało na celu zbadanie i ocenę metodyki.

2.4 Cel 3: Wspomaganie wdrażania bardziej skutecznych sposobów opracowywania statystyki przedsiębiorstw i handlu

Lepsze wykorzystanie danych już dostępnych w systemie statystycznym, w tym możliwość dokonywania szacunków

Prace dotyczące „hurtowni danych i łączenia danych w tworzeniu statystyki przedsiębiorstw” realizowane były przez sieć ESS, którą utworzono w 2010 r. Sieć ESS sporządziła najpierw przegląd najnowszych osiągnięć i przyszłych potrzeb w zakresie zintegrowanych systemów danych dotyczących przedsiębiorstw członków Europejskiego Systemu Statystycznego.

W swoim programie pracy sieć skupiła się na opracowaniu zestawu wytycznych, modeli i zaleceń w odniesieniu do tworzenia hurtowni danych statystycznych. Wyniki obejmują ogólną architekturę, uszczegółowiając procesy i metadane oraz dostarczając pewnego wglądu w aspekty metodologiczne. W odpowiednim przewodniku przedstawiono kompleksowy zbiór wyników, aby zapewnić użytkownikom wytyczne w ramach całego procesu tworzenia hurtowni danych statystycznych. W związku z tym, że tworzenie zintegrowanych systemów wymaga wiele czasu i że członkowie ESS powinni mieć możliwość dalszego korzystania z wzajemnych doświadczeń po zakończeniu programu MEETS, Eurostat i sieć ESS powołały centrum kompetencji odnoszące się do hurtowni danych.

W 2009 r. w ramach projektu poświęconego „łączeniu danych statystycznych dotyczących handlu i przedsiębiorczości” przeprowadzono zewnętrzne badanie, aby przygotować ramy metodologiczne w celu opracowania wskaźników statystycznych w zakresie handlu zewnętrznego w podziale na cechy przedsiębiorstw. Zbadano również wykonalność pilotażowego gromadzenia danych. W 2013 r. członkowie ESS rozwinęli i sporządzili rozszerzony zestaw wskaźników w oparciu o dane jednostkowe dotyczące handlu i przedsiębiorczości. Planuje się uwzględnienie nowych wskaźników w bazie danych dla handlu w podziale według cech przedsiębiorstwa. Udostępniono przewodnik dla osób zajmujących się zestawianiem danych, dotyczący tworzenia statystyk w zakresie handlu międzynarodowego w podziale na cechy przedsiębiorstw na podstawie połączenia danych handlowych i informacji z rejestru przedsiębiorstw. Rozwinięto również pierwszy zestaw wskaźników dotyczących handlu w podziale na cechy przedsiębiorstw w odniesieniu do usług.

W 2009 i 2010 r. rozwinięto podejście do łączenia danych jednostkowych dotyczących międzynarodowego zaopatrzenia w celu przeprowadzenia wstępnej analizy wpływu gospodarczego międzynarodowego zaopatrzenia. W oparciu o wyniki tych działań w 2011 r. utworzono sieć ESS zajmującą się mierzaniem globalnych łańcuchów wartości. Sieć ESS w dalszym ciągu rozwijała i wdrażała zmienione badanie dotyczące międzynarodowego zaopatrzenia, a także działania dotyczące łączenia danych jednostkowych z istniejącymi danymi statystycznymi (statystyki strukturalne dotyczące przedsiębiorstw, handel zagraniczny, statystyki dotyczące zagranicznych podmiotów zależnych).

Sieć ESS zapewniła również metodykę połączonych zbiorów danych jednostkowych, którą można zastosować do oceny skutków w odniesieniu do przedsiębiorstw obejmujących łańcuchy produkcji rozproszone na poziomie międzynarodowym w przypadku np. wyników gospodarczych, zatrudnienia i handlu międzynarodowego w strukturach towarowych. Sieć ESS opracowała również zestaw wskaźników dotyczących globalizacji gospodarczej. Po wdrożeniu pomogą one decydentom w podejmowaniu bardziej świadomych decyzji i monitorowaniu globalizacji/międzynarodowego wymiaru gospodarek. Wyniki obejmują również publikację na temat rozwoju ram oceny globalizacji gospodarczej⁷.

W latach 2011–2013 przeprowadzono projekt „łączenie danych dotyczących wykorzystywania ICT, innowacji, statystyk strukturalnych dotyczących przedsiębiorstw i rejestrów przedsiębiorstw”. Główne osiągnięcia to:

- zbudowanie infrastruktury na potrzeby analizy rozproszonych danych jednostkowych;
- utworzenie metadanych na potrzeby hurtowni danych;
- tworzenie łączonych danych jednostkowych na szczeblu krajowym;

⁷ Eurostat, Sturgeon, Timothy J.: Global Value Chains and Economic Globalisation — Towards a new measurement framework. Eurostat, Sturgeon, Timothy J., Global Value Chains and Economic Globalisation — Towards a new measurement Framework, Luksemburg, 2013.

- ocena tematów dotyczących siedmiu obszarów priorytetowych Europejskiej agencji cyfrowej;
- tworzenie danych na szczeblu sektorowym w wielu państwach i przedziałach czasowych;
- ocena metodologii badań mająca na celu poprawę jakości łączonych zbiorów danych;
- protokół dotyczący dostępu do częściowo poufnych danych.

Nowe podejście umożliwia zarówno tworzenie wskaźników, które są porównywalne w wielu państwach i posiadają jasny ślad rewizyjny aż do danych źródłowych, jak i tworzenie danych. Dane te mogą zostać wykorzystane do analizy różnic w wynikach w ramach ICT w wielu państwach i sektorach. Zbiór zagregowanych danych jednostkowych, wyniki procesu łączenia danych i analiza łączonych zbiorów danych zostaną udostępnione do celów badawczych za pośrednictwem centrum bezpieczeństwa w placówce Eurostatu. Prace nad strategiami badań wykorzystano jako informacje wejściowe na potrzeby koordynacji i harmonizacji statystyk dotyczących przedsiębiorstw w odniesieniu do rozporządzenia ramowego włączającego statystyki dotyczące przedsiębiorstw (FRIBS).

Sieć ESS zajmująca się „metodologią nowoczesnej statystyki przedsiębiorstw (optymalnym doбором próby, dokonywaniem szacunków w oparciu o modele, integracją danych)”, uruchomiona w 2010 r., zapewniła wsparcie metodologiczne przy modernizacji i łączeniu danych statystycznych ESS odnoszących się do przedsiębiorstw. Oprócz udoskonalania metodyki poszczególnych etapów tworzenia statystyki (projektu, gromadzenia danych i oceny) w projekcie zawarto spójny zbiór metod dla statystyki dotyczącej przedsiębiorstw w formie elektronicznego podręcznika. Podręcznik będzie służył zarówno jako dokument referencyjny, jak i podstawa do szkolenia. Istnieje możliwość przeprowadzenia działań następczych przez centrum kompetencji. Kwestia ta jest nadal przedmiotem rozważań.

Lepsze wykorzystanie danych dostępnych już w gospodarce

„Sieć ESS zajmująca się wykorzystaniem danych administracyjnych i rachunkowości” rozpoczęła pracę w 2009 r. i badała praktyczne kwestie związane z wykorzystaniem tych danych do celów statystyki dotyczącej przedsiębiorstw. Do jej głównych wyników należą:

- przegląd krajowych praktyk dotyczących wykorzystania danych administracyjnych;
- opis metod stosowanych do oszacowania niekompletnych zbiorów danych przy korzystaniu ze zbiorów danych administracyjnych do celów statystyk krótkoterminowych; oraz
- wykaz wskaźników na potrzeby oceny jakości statystyk dotyczących przedsiębiorstw na podstawie danych administracyjnych.

Sieć ESS zapewniła również informacje na temat powiązań między cechami statystycznymi a międzynarodowymi standardami rachunkowości/międzynarodowymi standardami sprawozdawczości finansowej i dyrektywami UE dotyczącymi rachunkowości.

ICT i internet wytwarzają ogromne ilości danych, które potencjalnie mogłyby być wykorzystane jako dane statystyczne. W 2013 r. Eurostat rozpoczął projekt mający na celu ocenę wykonalności zastosowania nowoczesnych metodyk i wskaźników w odniesieniu do gromadzenia statystyk wysokiej jakości z nietradycyjnych źródeł, takich jak internet lub inne duże źródła danych. Doświadczenia podsumowano we wstępnym podręczniku, który może być wykorzystywany przez krajowe urzędy statystyczne. Zidentyfikowano także repozytoria dużych zbiorów danych i ich potencjał w odniesieniu do analizy statystyki publicznej. Obejmowało to negocjacje z właścicielami dużych zbiorów danych dotyczące warunków wykorzystywania danych przez krajowe urzędy statystyczne i opracowanie kryteriów dotyczących oceny wymaganej jakości. Wyniki projektu zostaną uwzględnione w ramach szerszej inicjatywy ESS dotyczącej „dużych zbiorów danych i statystyki publicznej”⁸.

Rozwój narzędzi pozwalających na efektywniejsze uzyskiwanie, przekazywanie i przetwarzanie danych

Niektóre krajowe urzędy statystyczne otrzymały wsparcie finansowe na wdrożenie systemów gromadzenia danych online i elektronicznych kwestionariuszy, tabeli konwersji między ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości a cechami statystycznymi oraz formatu elektronicznego XBRL (Extensible Business Reporting Language). Projekt „Lepsze wykorzystanie danych celnych w ramach statystyk handlu zewnętrznego (Extrastat)” pomógł członkom ESS w dostosowaniu ich systemów gromadzenia danych do nowych systemów celnych w ramach przepisów prawa celnego.

2.5 Cel 4: Unowocześnienie Intrastatu

Harmonizacja metod w celu podniesienia jakości uproszczonego Intrastatu

Projekt „Harmonizacja metod w celu podniesienia jakości statystyk dotyczących handlu wewnątrzunijnego” powstał w wyniku działań upraszczających, w ramach których połączono dwa projekty: „Poprawę jakości danych w ramach uproszczonego systemu Intrastat” i „Zmniejszenie asymetrii w Intrastacie”. W latach 2009–2013 opracowano wytyczne dotyczące wdrażania przepisów Intrastatu i Extrastatu, aby promować zharmonizowane i pożądane praktyki.

Niektórym państwom członkowskim przyznano dotacje na wdrożenie tych metod i praktyk w celu poprawy jakości statystyk dotyczących handlu wewnątrzunijnego. Kontynuowano prace mające na celu zmniejszenie asymetrii na poziomie szczegółowym i zagregowanym poprzez zorganizowanie w latach 2009–2012 ogólnounijnych rund dotyczących procesu uzgadniania danych. W 2013 r., przed podjęciem kolejnych kroków, dokonano oceny wyników. Niektórym państwom członkowskim przyznano dotacje na przeprowadzenie dwustronnych lub wielostronnych badań dotyczących możliwości wzajemnego uznawania danych.

Lepsze wykorzystanie danych administracyjnych

W latach 2009–2013 przyznano również wsparcie finansowe na usprawnienie wykorzystania przez państwa członkowskie danych administracyjnych przy sporządzaniu statystyk handlu

⁸ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/pgp_ess/about_ess/statistical_committees/dgins

wewnątrzunijnego. Miało to na celu zmniejszenie obciążenia związanego z obowiązkiem udzielania odpowiedzi oraz poprawę jakości wewnętrznych statystyk handlowych. Prace ukierunkowano na lepsze wykorzystanie danych administracyjnych – VAT (podatek od wartości dodanej) i VIES (system wymiany informacji o VAT) – w różnych fazach systemów gromadzenia i zestawiania danych dla Intrastatu.

Zbadano potencjał wykorzystania innych istniejących danych administracyjnych w odniesieniu do określonych transakcji, takich jak handel statkami i statkami powietrznymi lub gazem i energią elektryczną. Dzięki współfinansowaniu z umów w sprawie przyznania dotacji dziesięciu państwom członkowskim udało się wdrożyć narzędzia i metody w celu lepszego wykorzystywania danych administracyjnych oraz zmniejszyć obciążenie administracyjne na rzecz dostarczycieli informacji statystycznych, jak również poprawić jakość danych.

Ulepszenie i ułatwienie wymiany danych w ramach Intrastatu

Projekty mające na celu rozwój narzędzi i metod w odniesieniu do wymiany danych między członkami ESS w obrębie Intrastatu, finansowane w latach 2009–2012 z dotacji i z zamówień, zaowocowały zwiększonym wykorzystywaniem technologii elektronicznych na potrzeby wymiany i walidacji oraz gromadzenia wstępnych danych poprzez zastosowanie zautomatyzowanych i bezpiecznych procedur na szczeblu krajowym i UE. Ulepszono i zoptymalizowano krajowe systemy gromadzenia i tworzenia danych.

3. PODSUMOWANIE

W decyzji w sprawie MEETS określono działania, które miały być finansowane w ciągu pięciu lat realizacji programu MEETS. W dwóch pierwszych latach realizacji programu możliwe było podjęcie stosunkowo dużej liczby inicjatyw. W krajowych rejestrach statystycznych miały jednak miejsce cięcia budżetowe i brakowało zasobów ludzkich.

Zaistniała w związku z tym potrzeba usprawnienia programu poprzez połączenie niektórych działań lub ukierunkowanie ich na sześć głównych obszarów objętych działaniami sieci ESS: spójność pojęć i metod, rejestr EuroGroups, tworzenie profili dużych wielonarodowych grup przedsiębiorstw o złożonej strukturze, hurtownie danych i łączenie danych jednostkowych w tworzeniu statystyki, metodologia statystyki dotyczącej przedsiębiorstw oraz zastosowanie danych administracyjnych i księgowych.

Do końca 2013 r. wymienione sieci ESS wykonały imponującą ilość pracy w obrębie takich obszarów, jak metodyka na potrzeby rejestru EuroGroups, tworzenie profili, wykorzystanie danych administracyjnych, spójność aktów prawnych, inicjatywy w zakresie hurtowni danych i łączenia danych. Najistotniejszy wynik stanowią zalecenia metodologiczne odnoszące się do szerokiego spektrum obszarów związanych z przedsiębiorstwami i handlem. Zalecenia te mają na celu ułatwienie integracji zbiorów danych i – jeśli zostaną wdrożone – mogłyby zmniejszyć obciążenia statystyczne przedsiębiorstw.

Jednocześnie zapewniono znaczną liczbę dotacji indywidualnych w celu wsparcia prac członków ESS w obrębie takich obszarów, jak rejestry EuroGroups, łączenie danych jednostkowych, wykorzystanie danych administracyjnych, ułatwienie przesyłania danych z przedsiębiorstw do krajowych urzędów statystycznych, lepsze wykorzystywanie danych

administracyjnych oraz rozwijanie narzędzi i metod w odniesieniu do wymiany danych w obrębie Intrastatu.

Udzielono ograniczonej liczby zamówień publicznych celem pozyskania usług w ramach takich obszarów, jak lepsze systemy wymiany danych w obrębie Intrastatu, wdrażanie i testowanie profilowania oraz rozwój schematów doboru prób stosowanych w UE do tworzenia agregatów.

Zarówno dotacje, jak i zamówienia miały pozytywny wpływ na wyniki sieci ESS, w szczególności poprzez tworzenie metodyki lub ocenę wykonalności. Ponadto przyczyniły się one do ulepszeń w obrębie wspomnianych obszarów na szczeblu krajowym.

Trudno jest określić pod względem ilościowym korzyści płynące z programu MEETS dla Unii, państw członkowskich, podmiotów przekazujących powiązane statystyki i użytkowników tych statystyk, gdyż zwrot z inwestycji będzie następował stopniowo i w miarę upływu czasu. Większość działań ukierunkowano bezpośrednio lub pośrednio na poprawę wydajności w tworzeniu statystyk dotyczących przedsiębiorstw, np. poprzez wspieranie integracji, innowacji w kluczowych procesach sporządzania statystyk i transferu wiedzy w obrębie ESS. Poprawa wydajności przyczyni się do ograniczenia obciążenia administracyjnego przedsiębiorstw. Powinno się to odbywać w zgodzie z ciągłymi wysiłkami Komisji zmierzającymi do poprawy unijnych przepisów w celu stymulowania dodatkowego wzrostu gospodarczego UE⁹. W tym względzie program MEETS stanowił część wkładu środowiska statystycznego.

W przypadku braku programu MEETS niektóre państwa członkowskie w sposób nieskoordynowany przeznaczałyby część budżetu na modernizację statystyki odnoszącej się do przedsiębiorstw i handlu. Doprowadziłoby to do sytuacji, w której otrzymanych wyników nie dałoby się porównać z wynikami w pozostałych państwach członkowskich UE, przez co pogrupowanie europejskich agregatów stałoby się problematyczne. Niektóre państwa członkowskie nie podjęłyby odpowiednich działań, a ich rozwój nie byłby dostatecznie szybki w takich obszarach jak globalizacja, w związku z czym brakowałyby im do stworzenia pełnego obrazu sytuacji w Europie. Niektóre państwa członkowskie powielająby swoje wysiłki, prowadząc podobne działania i powtarzając błędy popełniane przez siebie nawzajem.

Koszty krańcowe wdrażania podejść w celu skutecznej modernizacji systemów statystyk dotyczących przedsiębiorstw i handlu w niektórych państwach członkowskich mogą być niższe niż w przypadku tworzenia całkiem nowych systemów. Nieskoordynowane wysiłki doprowadziłyby do sytuacji, w której osiągnięcie potencjalnych oszczędności nie byłoby możliwe.

Celem programu MEETS było nie tylko zmniejszenie obciążenia związanego z obowiązkiem udzielania odpowiedzi, ale również zbadanie możliwości opracowywania nowych procedur tworzenia statystyk i nowych statystycznych informacji w celu zapewnienia ich istotności dla użytkowników. Nowe wymagania dotyczące informacji mogą zwiększyć obciążenie związane z obowiązkiem udzielania odpowiedzi w obrębie różnych sektorów. Ponadto ponowne

⁹ http://ec.europa.eu/smart-regulation/index_en.htm

przekształcenie działań statystycznych i procedur statystycznych wymaga dalszych wysiłków i inwestycji.

Aby w pełni wykorzystać możliwości zaopatrzenia UE w lepsze i odpowiednie statystyki dotyczące przedsiębiorstw i handlu przy jednoczesnym ograniczeniu obciążenia przedsiębiorstw spowodowanego przez statystyki, konieczne było dokonanie inwestycji w celu umożliwienia eksploatacji nowego systemu. W szeregu państw członkowskich przetestowano określoną liczbę nowych, bardziej opłacalnych systemów gromadzenia danych (poprzez połączenie istniejących danych z alternatywnymi sposobami gromadzenia danych innymi niż badania tradycyjne) w celu stworzenia modelu, który mógłby być stosowany we wszystkich państwach członkowskich. Podstawą tego programu było dzielenie się doświadczeniami i dobrymi praktykami (sieci ESS).

W ramach bezpośrednich działań następczych w związku z programem MEETS Eurostat rozpoczął gruntowny przegląd i integrację statystyk związanych z przedsiębiorczością za pośrednictwem wspólnych ram prawnych odnoszących się do gromadzenia, zestawiania, przesyłania i rozpowszechniania statystyk dotyczących działalności gospodarczej sektora przedsiębiorstw (FRIBS). W chwili obecnej Intrastat uważany jest za najbardziej czasochłonny obszar, odpowiadający za ponad 50 % całego obciążenia przedsiębiorstw statystyką¹⁰. Jako część FRIBS, Eurostat zamierza zreformować Intrastat¹¹ za pomocą tzw. pakietu handlu międzynarodowego lub statystyk jednolitego rynku (SIMSTAT). Szczególna uwaga zwrócona będzie na mniejsze państwa członkowskie UE. Umożliwiłoby to uproszczenie systemu Intrastat i poprawę jakości odpowiednich danych statystycznych.

¹⁰ http://ec.europa.eu/smart-regulation/refit/admin_burden/docs/enterprise/files/abst09_statistics_en.pdf.

¹¹ Rozporządzenie (WE) nr 638/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie danych statystycznych Wspólnoty odnoszących się do handlu towarami między państwami członkowskimi oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3330/91 (Dz.U. L 102 z 7.4.2004, s. 1).